

YAVUZ BÜLENT BAKİLERİN “BİZİM TÜRKÜMÜZ” ŞEİRİNDƏ TURAN KONSEPTİ

Giriş. Yavuz Bülent Bakilerin poetik dünyasında Turan konsepti Türk millətinin ortaq dəyərləri, mədəni birliyi və tarixi həsrətinin ifadəsi baxımından dərin bir yerə sahibdir. Bakiler əsərlərində tez-tez türklüyün bir araya gəlməsi zərurətini vurğulayarkən, "Bizim Türkümüz" adlı şeirində də bu ideali bədii bir dillə ifadə etmişdir. Bu şeirdə Turan konsepti Türk dünyasının birliyini, eyni dilə və mədəni kodlara sahib insanların coğrafi baxımdan uzaq olsalar belə mənəvi cəhətdən bir bütöv olduqlarını simvollaşdırır. Bakiler üçün Turan ideyası sadəcə siyasi məqsəd kimi deyil, həm də mədəni və mənəvi bir vəzifə kimi qəbul edilmişdir. Şairin bu əsərində istifadə etdiyi estetik və dil elementləri, Turan ideyasının oxucuya daha güclü bir şəkildə çatdırılmasını təmin etmişdir və oxucunu Türk birliyinin mənə və əhəmiyyəti üzərində düşünməyə sövq etməkdədir.

Əsas hissə. Turan Türk xalqlarının mədəni və tarixi birliklərindən bəhs edən bir anlayışdır. Bu anlayış həm qədim tarixə malikdir, həm də müasir dövrdə siyasi və mədəni aktuallığı ilə diqqət cəkməkdədir.

Turan ifadəsinə qədim dövrlərdə İran mifologiyasında və Zərdüştlikdə rast gəlinir. "Turan" termini Avesta mətnlərində və Şahnamədə istifadə edilmişdir. Həmin qaynaqlarda İranın şimalında yerləşən əraziləri Turan adı ilə təsvir edilirdi. İranla Turan arasındakı mübarizələr Firdovsinin "Şahnamə" sinin əsas mövzularından biri kimi təqdim edilmişdir. Əfrasiyab tarixi İran-Turan müharibələrində Turan imperatoru olaraq nəql edilmişdir. Türk xalqları tarix boyunca bir sıra böyük imperiyalar qurmuşlar. Bunlara Göytürklər, Uyğur Xaqanlığı, Səlcuqlar, Osmanlı İmperiyası və s. daxildir. Bu imperiyalar dövründə Turan ideyası bir qədər arxa planda qalmış olsa da, Türk xalqlarının güclü mədəni və hərbi birləşmələr yaratdığı dövrlər kimi yadda qalmışdır.

Türk xalqlarının tarix boyunca qurduğu böyük imperiyalar, əsasən, mərkəzləşmiş dövlət idarəçiliyinə və geniş ərazilər üzərində nəzarətə yönəlmişdir. Bu imperiyaların əsas məqsədi güclü dövlət qurmaq, əraziləri genişləndirmək və bu ərazilərdə mərkəzi hakimiyyətin hökmranlığını təmin etmək olmuşdur. Belə bir şəraitdə Turan ideyası, yəni bütün Türk xalqlarının birləşməsi və vahid bir bayraq altında birləşməsi düşüncəsi, bəzən arxa planda qalmış ola bilər.

1. Mərkəzləşmə və imperiya maraqları: Türk imperiyaları, əsasən, öz ərazilərini genişləndirmək hakimiyyət qurmaqla məşğul olmuşlar. Bu düşüncə hər bir imperiyanın öz maraqlarını qorumaq və gücləndirmək üçün lazım idi. Turan ideyasının gerçəkləşməsi isə fərqli Türk tayfalarının və dövlətlərinin birləşməsinə tələb etsə də, bu düşüncə mərkəzləşmiş hakimiyyətlər üçün çətin ola bilərdi.

2. Regional və mədəni fərqliliklər: Türk xalqları geniş coğrafiyalarda məskunlaşmışdılar və fərqli mədəniyyətlərə, ləhcələrə, şivələrə və yaşam tərzlərinə sahib idilər. Bu fərqliliklər bir mərkəzdə birləşməyi çətinləşdirirdi. Hər imperiya öz mədəniyyətini və idarəçilik sistemini ön plana çıxarırdı.

3. Hərbi və strateji prioritetlər: Türk imperiyaları üçün hərbi güc və müdafiə prioritet idi. Xarici təhlükələrə qarşı durmaq və əraziləri genişləndirmək üçün güclü hərbi strukturlar yaratmaq lazım idi. Bu isə Turan ideyasından çox, hərbi və strateji hədəflərə yönəlmək anlamında idi.

4. Daxili və xarici siyasət: Türk imperiyaları tarix boyu həm daxili siyasətdə, həm də xarici siyasətdə başqa xalqlar və mədəniyyətlərlə qarşılıqlı əlaqələr qurmuşdur. Bu qarşılıqlı əlaqələr, bəzi hallarda Turan ideyasının realizə edilməsini çətinləşdirmişdir, çünki müxtəlif dövlətlərlə olan əlaqələr, bəzən bu cür ideyaları arxa plana keçirməyə məcbur etmişdir.

Türk xalqlarının qurduğu böyük imperiyalar dövründə Turan ideyası tam olaraq gerçəkləşdirilməsə də, bu dövrlər Türk xalqlarının mədəni və hərbi gücünün ən parlaq dövrləri kimi yadda qalmışdır. Bu imperiyalar mədəniyyət, sənət, hərbi güc və idarəçilik sahələrində böyük irəliləyişlər etmiş və Türk tarixində silinməz izlər buraxmışlar. Turan sözü XIX əsrdən etibarən ideoloji məzmun qazanmış və bu ideologiya Türk tarixində siyasi, hərbi və mədəni sahələrə təsir göstərmişdir. Azərbaycanda turançılıq ideologiyasının ən məşhur daşıyıcılarından biri Əli bəy Hüseynzadə olmuşdur. V.Minorskinin fikrincə, "Turan" sözü Avestadakı "Tura" sözü ilə bağlıdır. "Tûra" və ya "Tura" ehtimal ki, köçəri olan bir tayfanın adı olmuşdur. "Avesta"-da "Turanlar" çox vaxt farsların və dinin düşməni kimi göstərilmişdir. Bu tayfa iranlıların mifoloji və dini mətnlərində mühüm yer tutmuş və çox vaxt düşmən adlandırılmışdır [3, s. 107]. Burada Perslərin atəşpərəstlik dinindən bəhs edilmişdir.

Turan konsepsiyası təkcə siyasi və ideoloji çərçivələrlə məhdudlaşmamış, eyni zamanda ədəbiyyatda geniş şəkildə əks olunmuşdur. Türk ədəbiyyatında, xüsusilə də başqa Əli Bəy Hüseynzadə olmaqla Hüseyn Nihal Atsız və Yavuz Bülent Bakiler kimi şairlərin yaradıcılığında Turan mövzusu mühüm yer tutmuşdur. Y.B.Bakilerin "Bizim Türkümüz" adlı şeiri bu ideyanın ədəbiyyatda necə təsvir olunduğunu və şairin Turan anlayışına yanaşmasını öyrənmək üçün ideal bir nümunədir. Bu şeirin daha dərinlən anlaşılması üçün hermenevtik yanaşma əhəmiyyətli metodlardan biridir. Hermenevtika, mətnin zahiri mənasının arxasında duran dərin qatları açmaq və müəllifin düşüncəsini anlamağın ən əsas metodudur. Doğan Özlemin "Hermeneutika və şiir" kitabında bir çox müəlliflərin yanaşması qeyd edilmişdir. Alman filosofu Dilteyə görə, "Şairin həyatla rabitəsi digər insanlardan fərqli deyildir. Ancaq şair hadisələri digər insanlardan fərqli yaşayır və fərqli qavrayır. Onun özünü ifadə etdiyi şeir, həm də dövrün ruhunun anlaşılması baxımından ən vacib yozum obyektidir" [5, s. 53]. Bu fikri Dilthey söyləmişdir.

Yavuz Bülent Bakiler. Çar ordusu Azərbaycana 1830-cu ildə hücum edən zaman, Y.B.Bakilerin babası Məhəmməd Sabir ailəsini götürüb Qarabağın Ağdam şəhərindən Türkiyənin Maraş vilayətinə köç etmişdir. "Babası

⁹³ BAAU-nun II kurs magistrantı. Email:qlmnazq@gmail.com; Orcid id:0009-0004-4072-6671

öldükdən sonra ailənin bir qismi Ağrı, bir qismi Qars, bir qismində Sivas vilayətinə köç etmişlər” [4, s. 14]. Yavuz Bülent Bakiler həm Azərbaycan, həm də Türk şair və yazıçısıdır. Şair yazdığı şeirlərində Qarabağ həsrətini dilə gətirmişdir. Şeirlərində həm Qarabağdan, həm də Sivasdan bəhs etmişdir. Yavuz Bülent Bakiler 1936-cı ilin 23 aprel ayında Sivasda anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Sivas, Gaziantep və Malatyada tamamlamışdır [4, s. 15]. 1906-cı ildə Ankara Universitetində Hüquq fakültəsindən məzun olmuş və qısa bir aradan sonra “Yeni İstanbul” qəzetində işləmişdir. 1969-75-ci illərdə Sivasda vəkil işləmiş, TRT Ankara Radiosunda Mərkəz proqramı departamentində müxbir vəzifəsində çalışarkən mədəniyyət proqramları hazırlayıb təqdim etmişdir. “Şairlik və jurnalistik sahəsində də tanınan Y.B.Bakiler, ilk şeirlərini 1953-cü ildə “Türk sənəti” jurnalında dərc etdirmişdir” [4, s. 14]. Daha sonra şeirləri müxtəlif yerli jurnal və qəzetlərdə də yer almışdır. Onun adı “Hisar” jurnalının şairləri sırasında çəkilmişdir. Şairin, “Duvak”, “Yalnızlıq”, “Seninlə”, “Harman” adlı şeir kitabları mövcuddur.

Yavuz Bülent Bakiler “Bizim Türkümüz” şeirini şair Ahmed Kabaklıya həsr etmiş və şeirdə bütövlükdə Türk dünyasının yerləşdiyi coğrafiyalarından bəhs etmişdir” [1, s. 201]. “Şair vətən dediyi türk coğrafiyasının sadəcə olaraq Türkiyənin Ədirnə və Qars şəhərləri arasında qalan yerlərdən ibarət olmadığını vurğulamışdır. Tanrı dağlarının qoynundakı ellərdən başlayıb Türkünə, Altaylardan, Kırımı, Tunaya, Kerkükə qədər gedib çatan türk yurdlarında yaşayan bacı-qardaşları və onların üstündə məskunlaşdıqları torpaqlar üçün burnunun ucunun göynədiyini qeyd etmişdir” [2, s. 98].

*Bizim türkümüzde gurbet var artık,
Hasret var, yürek var, toprak var balam
Gönlümüzü sımsıcak alan topraklar
Tiyen-Şan, Kadır-Gan dağlarına dek uzar
Kim demiş vatanımız Edirnedən Karsa kadar* [1, s. 201]

Şeiri hermenevtik təhlil edən zaman bir neçə mərhələlərə diqqət edək:

Dil və struktural analiz:

*Bizim türkümüzde gurbet var artık,
Hasret var, yürek var, toprak var balam*

Misralarda istifadə olunan “qürbət” və “həsrət” kimi sözlər, vətəndən uzaq olmanın və həsrət çəkmənin duyğularını ifadə etmişdir.

Türkülər: Türk xalq ədəbiyyatının əsas elementlərindən biri olan türkülər (mahnılar), adətən xalqın duyğu və düşüncələrini, tarixini və gündəlik həyatını əks etdirir. Bu şeirdə də türkülər vasitəsilə köhnə yurd yerlərinə olan həsrət ifadə edilmişdir. “*Gönlümüzü sımsıcak alan topraklar*”, şairin istifadə etdiyi bu ifadə, torpağın insanın ruhunu və ürəyini qızdıran mənəvi gücünü simvollaşdırmışdır.

Şeir, dil və üslub vasitəsilə dərin mədəni və tarixi duyğuları təsvir etmişdir. Şair qürbət və həsrət mövzusunı işləyib, oxucunu doğma torpaqlara və tarixə bağlılıq haqqında düşünməyə dəvət etmişdir. Hermenevtik təhlil şeirin əsas qayəsini və emosional dərinliyini açıqca çıxarır.

Tarixi və Mədəni Kontekst. Şeirin yazıldığı dövrdə Türkiyə və türk dünyasının tarixi şəraitini araşdırmaq vacibdir. Bu, şairin hansı sosial və siyasi mühitdə necə formalaşdığını başa düşməyə kömək edir. Türk millətinin geniş coğrafi ərazilərini və tarixi əhəmiyyətini əks etdirən “*Tiyan-Şan və Kadır-Gan dağları*” kimi ifadələr, türk dünyasının mədəni və tarixi köklərini vurğulayır.

Şeir, oxucuda dərin həsrət və nostalji hissi yaradır. Doğma torpaqlarından uzaqda olan insanların duyğu dünyasını, içlərindəki istilik və bağlılığı vurğulayır. Eyni zamanda, keçmişə, köklərə olan məhəbbəti ifadə edir.

Məna axtarışı: “*Kim demiş vatanımız Edirnedən Karsa kadar*” şairin bu ifadəsi, vətənin yalnız coğrafi sərhədlərlə məhdud olmadığını, Türk dünyasının geniş coğrafiyasını əhatə etdiyini vurğulamışdır.

Simvollar və metaforalar: “*Gurbet*” sözü, Yavuz Bülent Bakilerin şeirlərində tez-tez qarşılaşdığımız bir simvoldur. Türk millətinin tarixi boyunca müxtəlif diyarlara yayılması və bu zaman yaşanan həsrət hissləri bu simvolla ifadə edilmişdir. “*Hasret*”, doğma yer və insanlar üçün darıxmağı təmsil edən simvoldur. “*Toprak*”, vətən anlayışını simvollaşdırır. Torpaq insanın bağlı olduğu, etnik köklərinin tarix boyu yaşadıkları yerləri göstərir.

“*Yürek*”, insanların duyğularını və hisslərini təmsil edən metaforadır. Burada ürək, şairin duyğu dünyasının mərkəzi kimi çıxış edir.

“*Gönlümüzü sımsıcak alan topraklar*”, bu ifadə, torpağın insanın ürəyini və ruhunun istilənməsini, onun üçün alışıb yanılmasını vurğulayan bir simvoldur.

“*Tiyan-Şan və Kadır-Gan dağları*” bu dağlar Türk dünyasının geniş coğrafi ərazilərini və tarixi əhəmiyyətini simvollaşdıran metaforalardır. Türk millətinin tarixi boyunca geniş ərazilərə yayılmasını və bu ərazilərdəki tarixi varlığını vurğulamışdır. “*Bizim Türkümüz*” şeirinin ikinci bəndini hermenevtik üsulla təhlil edərək, onun məna qatlarını və mədəni kontekstinə daha yaxşı anlamağa çalışaq.

*Kerkükte kurşunlar ansızın bizi vurur.
Sürüklenir sokaklarda başsız cesetlerimiz
Zulüm bir hançer gibi içimize oturur
Bir mağara devrinden arta kalan insanlar
Kerkükte kan kusturur....* [1, s. 201]

Dil və struktural analiz: Bu bənddə, tarixi türk yurdu olan Kərkük şəhərində eyni dinə mənsub bir xalqın Kərkük türklərinə yönəlmiş şiddət və zorakılıq hadisələrini dramatik şəkildə təsvir edir. Bu, oxucunun emosional reaksiyasını artırır və şairin mesajını gücləndirir.

Tarixi və Mədəni Kontekst. Kərkük və Türkmənlər: Kərkük, İraqda yerləşən və tarixən Türkman əhalisinin yaşadığı bir şəhərdir. Tarixi və mədəni olaraq əhəmiyyətli olan bu bölgə, siyasi və etnik münaqişələrin mərkəzində olmuşdur. Türkmənlər uzun müddət müxtəlif rejimlər və siyasi qruplar tərəfindən təzyiq və zorakılığa məruz qalmışlar. Kərkükdə Səddamdan öncə və Səddam dövründə oraların yerli xalqı olan türklərin üzləşdiyi qırğınları, zülmü və izzətləri təsvir edən dərin mənalı və təsirli sətirlərdən ibarətdir. İnsanların qəfil zorakılığa məruz qalması, başsız meyitlərin başda Kərkük olmaqla məşinlərin arxasına bağlanıb küçələrdə dolandırılıb ərəblərə göstərilməsinə, onlara edilən qəddarlığa işarə edərək, eyni dinə mənsub olsalar da ərəblərin türklərə qarşı duyduğu nifrəti təsvir ilə gözlərin qarşısında faciəli mənzərələr yaratmışdır. Şair Kərkükdə törədilən bu vəhşiliyi mağara dövründən qalan insanların törətdiyini vurğulamışdır. Bu misralar Kərkükdəki bəşəriyyət dramını və Kərkük türklüyünün ümitsizliyini ürək ağrıdıcı misralarla ifadə etmişdir. Şeir, bu tarixi və mədəni kontekstdə yazılmışdır və Türkmənlərin yaşadığı əzabları və dözümləri təsvir etmişdir.

“Kurşunlar ansızın bizi vurur”, ifadəsi gözlənilməz və qəfil bir hücum və ya zorakılığı təsvir etmişdir. *“Sürüklenir sokaklarda başsız cesetlerimiz”* misrasındakı, *“başsız cesetlerimiz”* ifadəsi, çox vaxt insanlıqdan çıxmış və ya kimliyini itirmiş vəziyyətdəki insanların təsviridir. Bu misradakı *“başsız cesetlerimiz”* ifadəsi, zorakılıq və qəddarlıqda sərhəd tanımayan bir xalqın Kərkük şəhərində vəhşicəsinə başını kəsdiyi insanların cəsədlərini küçələrdə sürükləyərək hərəkət etdiyini təsvir edir. Bu da misranın təsirini və dramatikliyini artıran bir ifadədir.

“Zülm bir hançer gibi içimize oturur” ifadəsi, zorakılığın və ədalətsizliyin dərin və ağır bir təsir yaratdığını göstərir. *“Hançer”*, burada həm xəyanət, həm də qaranlıq bir gücün simvoludur, zorakılığın dərin təsirini vurğulayır.

“Mağara devrindən arta kalan insanlar” ifadəsi, zülm edənlərin insaniyyətin başlanğıcındakı vəhşiliklərlə müqayisə edildiyini göstərir. Bu, zülm edənlərin nə qədər qəddar və insanlıqdan uzaq olduğunu vurğulayır. İnsanların inkişaf etməmiş və ya geridə qalmış vəziyyətləri təmsil edir. *“Kerküktü kan kusturur”* ifadəsi, zülm və zorakılığın dərəcəsini göstərən güclü bir ifadədir. İnsanların nə qədər izdirab çəkdiyini və ədalətsizliyin nə qədər çox olduğunu vurğulayır. Bu metafora, müharibə və münaqişənin gətirdiyi şiddət və qan tökülməsini vurğulayır.

3-cü bəndə baxaq: ...*Çöreklenir yedi başlı kızıl yılan*

Baş kaldırsa esarete yeni bir Osman Batur Han

Bebekler bile vurulur beşiklerinde

Kana boyanır Türkistan [1, s. 201].

Tarixi və Mədəni Kontekst. Türküstan bölgəsi tarixi olaraq müxtəlif Türk xalqlarının məskəni olmuşdur. XIX əsrdə Rus İmperiyasının, daha sonra isə Sovet İttifaqının işğalı altına düşmüşdür. Türküstan, xüsusilə Sovet dövründə, geniş pambıq tarlalarında yerli əhalinin istismarı və zorakılıqla işlədilməsinin tarixi faktlardır. *“Uzar gider bir sessizlik içinde”* ifadəsi, uzun müddət davam edən və dərin hiss edilən səssizliyi təsvir edir. Şair bu səssizliyi, qütbət, zülm və ümidin bir-birinə qarışdığı bir duyğunu bizlərə çatdırmışdır.

“Bir uçtan bir uca Türkistan toprakları” - *“bir uçtan bir uca”* ifadəsi Türküstanın torpaqlarının genişliyini və coğrafi sərhədlərini təsvir etmişdir. *“Türkistan”* isə Türk dünyasının tarixi və mədəni birliyini simvollaşdırmışdır.

“Baş kaldırsa esarete yeni bir Osman Batur Han” ifadəsində adı çəkilən tarixi şəxsiyyətin əsarətə qarşı duruşu və mübarizəsini təmsil edir. Əsl adı Osman İslamoğlu olan Osman Batur (1899-29 aprel 1951) Şərqi Türküstanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə yeritmiş bir qəhrəmandır. Əslən Altayların Koktokay qəsəbəsində Öngdirqara mahalında dünyaya gələn bir qazax türkü olub köçəri həyat tərzini yaşayaraq böyümüş və hər b sənətini hələ 12 yaşında xidmətinə daxil olduğu Bökə Baturdan öyrənmişdir. Çin zülmünə qarşı üsyan edən Bökə Batur sığınmaq məqsədilə Türkiyəyə getmək istərkən Tibet üstündə tutulub başı kəsilərək şəhid edilmişdir. Osman Batur onun əqidəsi uğrunda şəhadətini əsla unutmamış qırx yaşına çatdıqda 1940-cı ildə Çin idarəsinin təzyiqi dözülməz hal alınca silahını götürüb tək başına dağlara üz tutmuş və 60 min qədər partizan toplayaraq çiniləri bölgədən qovub Qazax böyi elan edilmiş, ancaq yeridilən mübarizələrdə yoldaşları şəhid düşərək ərimiş və mühasirəyə düşərək tutulub 29 aprel 1951-ci ildə Urumçi şəhərində edam edilərək şəhidlik şərəfini içmişdir.)

“Beyaz altın” ifadəsi, pambıq olaraq adlandırılırdı, çünki iqtisadi cəhətdən çox qiymətli idi. *“Yedi başlı kızıl yılan”*: 1. *“Yılan”* sözü, təhlükə və zərər verən bir varlıq kimi təsvir olunmuşdur, bu da Sovet hakimiyyətinin eynilə Çinin Şərqi Türküstan torpaqlarında yeritdiyi zülmələri təsvir etmək üçün istifadə olunmuşdur. 2. *“Yedi başlı”* olması, bu təhlükənin çoxsaylı və güclü olduğuna işarə etmiş və Sovet İttifaqının çox böyük olduğunu vurğulamış bir ifadədir.

“Kana boyanır Türkistan” ifadəsi məcazlı ifadədir. Burada, metafor (məcaz) bədii vasitə kimi istifadə edilmişdir. *“Kana boyanmaq”* ifadəsi Türküstanın qan içində olduğunu, yəni çoxlu qan töküldüyünü və şiddətli döyüşlərin baş verdiyini simvolik olaraq ifadə etmişdir. Bu cür ifadələr poetik dildə duyğuları və vəziyyətləri daha təsirli və obrazlı şəkildə çatdırmaq üçün istifadə olunmuşdur.

Nəticə. Yavuz Bülent Bakilerin *“Bizim Türkümüz”* şeiri, Turan idealının bədii ifadəsi kimi diqqət çəkmişdir. Şair bu əsərində Türk dünyasının birliyini, mədəni və tarixi köklərini vurğulayaraq, Turan konseptini romantik və ideoloji çalarlarla təqdim etmişdir. O, türk xalqlarının ortaq dəyərlərini və vətən sevgisini şeir dili ilə oxucuya çatdırmışdır. Ümumiyyətlə, *“Bizim Türkümüz”* şeiri təkcə ədəbi mətn kimi deyil, həm də Turançılıq ideologiyasının poeziyadakı təzahürü kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bakilerin poetik dili, duyğusal və milli ruhlu ifadələri oxucuda

həm nostalji, həm də ümid dolu bir təsir yaradır. Bu baxımdan, şeir türkçülük düşüncəsinin bədii manifestlərindən biri hesab edilə bilər.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Bakiler Y.B. Harman. Türk edebiyatı vakfı yayınları. İstanbul: 2001, 253 s.
2. Bayram P. Yavuz Bülent Bakilerin küllenmeyen. Azərbaycan sevdası // NEÜ Sosial Bilimler Enstitüsü Dergisi, №1, 201
3. Ercilasun A.B., Turan kavramı ve Turançılık // Turan Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2021, №1, s. 33
4. Qarabağlı S. Vətən, millət və Böyük Turan sevdalıları // 525-ci qəzet 2021, 30 aprel, s.14-15
5. Özlem D. Hermeneutik ve Şiir. Notos kitap yayın evi. İstanbul: 2007, 116 s.

Açar sözlər: Turan, metafora, Y.B.Bakiler, hermenevtik şərh

Ключевые слова: Туран, метафора, Я.Б. Бакылар, герменевтический анализ.

Keywords: Turan, metaphor, Y.B. Bakiler, hermeneutic analysis.

Резюме

Статья состоит из трех основных разделов. В первом разделе объясняется значение и важность концепции Турана. Туран – это идеал, олицетворяющий единство тюркского мира и любовь к Родине. Эта концепция символизирует культурное, историческое и географическое единство различных тюркских государств и сообществ. Как историко-культурное понятие, Туран охватывает обширный географический регион, населенный преимущественно тюркскими и алтайскими народами.

Summary

The article consists of three main sections. The first section explains the meaning and significance of the concept of Turan. Turan is an ideal that embodies the unity of the Turkic world and the love for the homeland. This concept symbolizes the cultural, historical, and geographical unity of various Turkic states and communities. As a historical and cultural notion, Turan represents a vast geographical area primarily inhabited by Turkic and Altaic peoples.

RƏYÇİ: dos. L.Ələkbərova